

2. Face Your World, Stedelijk Lab Slotervaart

De stad is de motor van de economie en de cultuur. Voor veel mensen is de stad daarom de place to be: om te studeren, carrière te maken en om te wonen. Of om van publieke voorzieningen gebruik te maken, te winkelen en van cultuur te genieten. Maar dat gaat niet vanzelf. Met name in de zogenaamde achterstandswijken is het slechter gesteld met de leefbaarheid dan in andere wijken, met name als gevolg van specifieke problemen zoals werkloosheid, sociale problemen en een slechte kwaliteit van de bebouwde omgeving. Samen met lokale overheden en corporaties werkt het Rijk aan een beter woonklimaat in deze wijken. En ook door burgers te betrekken bij het beleid. Want burgers willen graag meedenken over plannen in hun directe omgeving. En wanneer zij hiervoor daadwerkelijk de mogelijkheid krijgen, levert dit vaak een meerwaarde op voor de plannen en de uitvoering van die plannen.

Toch worden burgers nog te weinig of te laat ingeschakeld om echt invloed te hebben. In 2005 adviseerden de burgers VROM om een prijs uit te loven aan de gemeente die het beste voorbeeld geeft van hoe het wel kan. Inmiddels zijn er uit de dertien genomineerde projecten drie winnaars gekozen:

1. Aanpak Wijk Kerkelanden, gemeente Almelo
2. Face Your World, gemeente Amsterdam
3. Kolonisten van de wijk, gemeente Deventer

Dit informatieblad beschrijft één van de dertien genomineerde projecten.

Dit project verdient de Burgerparticipatieprijs omdat....

"... Face Your World jongeren en bewoners tot creatieve burgers maakt die de vormgeving van hun directe leefomgeving zelf ter hand nemen." (Jeanne van Heeswijk, projectleider Face Your World)

Aanleiding

In de Westelijke Tuinsteden van Amsterdam is een ingrijpende vernieuwingsoperatie aan de gang. De Staaltmanpleinbuurt is een van de wijken die vernieuwd wordt. In de plannen voor deze buurt is ook een nieuw buurtpark opgenomen en het ontwerpen hiervan is aangegeven om bewoners intensief bij deze vernieuwing te betrekken. Het doel hiervan is om tot een park te komen

dat als ontmoetingsplek fungeert voor de verschillende bewonersculturen en -generaties.

Leerlingen van het VMBO Calvijn met Junior College en basisschool Professor Einstein uit de wijk Amsterdam Slotervaart werkten samen met buurtbewoners aan het project 'Face Your World, StedelijkLab Slotervaart'. Zij kregen van het stadsdeel de opdracht: ontwerp een park van ongeveer 13.500 m2 dat als ontmoetingsplek kan fungeren voor verschillende bewonersculturen.

Aanpak

Er zijn diverse partijen betrokken bij het project: Kunstenaar Jeanne van Heeswijk en architect Dennis Kaspri begeleiden het project. Naast de leerlingen van het VMBO Calvijn met Junior College en basisschool Professor Einstein waren betrokken: Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR), Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), stadsdeel Slotervaart en woningcorporatie de Alliantie. Verschillende bewonersgroepen en deskundigen bespraken het ontwerp van het nieuwe park met elkaar. Film-makers documenteerden het project.

Vanaf de start van het project is de omgeving bij het project betrokken. Er is informatie verspreid via scholen en leerlingen. Doordat de leerlingen veelal in de wijk Slotervaart wonen, zijn via hen ook hun ouders, boers, zussen en burens bij het project betrokken. Er zijn artikelen en aankondigingen in de lokale krant geplaatst en er zijn uitnodigingsbrieven voor bijeenkomsten verstuurd. Iedere maand werd er huis aan huis een postkaart bezorgd met daarop de ideeën over het park van dat moment.

De leerlingen werkten als onderdeel van hun leerprogramma aan het project. Met speciaal ontwikkelde software maakten ze nieuwe ontwerpen van het nog aan te leggen 'Staatmanpark'. De Interactor, zoals deze software heet, stelt deelnemers in staat hun eigen omgeving te manipuleren, te combineren en te hergebruiken, om zo zelf een nieuwe en innovatieve visie op hun stad te ontwikkelen. Omdat deze virtuele wereld een gedeelde wereld is, moesten de spelers, net als in het echt, ook met elkaar communiceren en samenwerken om de ideeën uit te werken.

Het StedelijkLab, een voormalige gymzaal, was speciaal ingericht voor het project. Drie middagen en een avond per week was het lab open voor leerlingen, wijkbewoners en andere jongeren uit het gebied. Er werden speciale workshops en themamiddagen georganiseerd. Naast de leerlingen, kwamen ook veel andere jongeren langs op deze inlooppiddagen. In de loop van de tijd ontstond een groep die wekelijks terugkwam. Ze leverden een belangrijke bijdrage aan het proces. Ook werd regelmatig overlegd met verschillende groepen buurtbewoners. Er werden gesprekken georganiseerd rond een bepaalde gebruikersgroep van het toekomstige park (moeders, jonge meiden, voetballende jongens, ouderen, enzovoorts). Hierdoor konden de verschillende groepen zeer gedetailleerd omschrijven hoe zij het toekomstige park voor zich zagen. De buurtbewoners kregen de kans om hun wensen te formuleren. De scholieren hebben getracht deze wensen te vertalen in een ontwerp en legden het ontwerp vervolgens weer aan de buurtbewoners voor. Het effect was een constante wisselwerking tussen de groepen.

Het stadsdeel heeft in een set randvoorwaarden aangegeven wat de minimale eisen waren ten aanzien van beheer, kosten, veiligheid en gebruik. Deze waren het uitgangspunt van de door de leerlingen en bewoners geformuleerde randvoorwaarden en wensen voor het ontwerp, welke werden gepresenteerd tijdens

een informatiemiddag voor alle bewoners van de wijk. Vervolgens bespraken de buurtbewoners tijdens drie rondetafelbijeenkomsten de verschillende zones waarin het park verdeeld is. Ruim 600 mensen kwamen die dag om hun mening te geven.

De leerlingen en de jongeren uit de buurt werkten tijdens speciale jongerenworkshops de ideeën verder uit tot het Voorlopig Ontwerp. Alles vond plaats in samenspraak met buurtbewoners. In de week voor de eindpresentatie kregen de scholieren en andere jongeren assistentie van een grafisch ontwerpster, een vormgever en een architect. Zij hielpen de ontwerpen voor de stedelijke objecten en de groene onderlaag te vertalen naar technische tekeningen. Daarbij hielden ze rekening met maat, type materiaal en uitvoerbaarheid. Tijdens de slotpresentatie van het uiteindelijke ontwerp kwamen ruim 1.000 mensen het ontwerp bekijken.

Resultaten

Gedurende de looptijd van het project leerden buurtgenoten elkaar beter kennen en formuleerden zij gezamenlijk hun wensen voor het park. De leerlingen leerden veel over ruimtelijke inrichting, ruimtelijk tekenen, bestuurlijke processen en samenwerken.

De stadsdeelvoorzitter liet in een speech weten trots te zijn op de buurt en beloofde niet lichtzinnig met het ontwerp voor het park om te gaan. Inmiddels heeft de raad van stadsdeel Slotervaart met veel enthousiasme 'ja' gezegd tegen het ontwerp. De stadsdeelraad noemde het ontwerp voor het toekomstige buurtpark in de Staalmanpleinbuurt een voorbeeldproject. Zoals de opdracht luidde is het een ontmoetingsplek geworden voor de verschillende bewonersculturen en generaties zoals deze in de Staalmanpleinbuurt te vinden zijn.

Na de wijkpresentatie werd het Voorlopig Ontwerp in oktober 2005 in het Stedelijk Museum CS aan een breder publiek getoond.

Tijdens de presentatieperiode is het ontwerp door Van Heeswijk en Kaspori met bewoners en deskundigen doorontwikkeld tot het definitieve ontwerp. De aanleg van het park is gepland in 2009. De komende jaren worden gebruikt om speciale elementen, welke niet standaard te verkrijgen zijn, verder uit te werken: het beeld van De Staalman, Doebomen en een waterplaats. Dit gebeurt in de zogenaamde Stedelijke Werkplaats: een ruimte op het Staalmanplein waar jongeren en buurtbewoners via een aantal werk- en leertrajecten en onder begeleiding van een expert deze elementen uitwerken.

Op dit moment werkt Stichting Face Your World aan een handleiding, zodat het project ook door andere scholen en in andere buurten te gebruiken is. Zo kunnen zij ook met elkaar werken aan een betere leefomgeving.

Leerpunten en tips

- In ontwerp- en ontwikkelprocessen is het belangrijk bewoners actief te betrekken; ze zijn niet alleen toeschouwer, maar worden deelgenoot gemaakt van de plannen. Hierdoor voelen bewoners zich verantwoordelijk voor het gebied waar ze wonen en ontwikkelen ze hun burgerschap. In Amsterdam

namen bewoners die verantwoordelijkheid ook door bijvoorbeeld tijdens een inspraakronde bepaalde keuzes voor het ontwerp te verdedigen.

- In Amsterdam zijn jongeren actief betrokken bij het ontwerpen van het park. Uitgangspunt was dat jongeren prima zelfstandig kunnen nadenken over de ontwikkeling van een gebied. Daarnaast beseften de jongeren ook dat zij de brug vormden tussen de wijkbewoners (zoals hun ouders en burens) en de officiële instanties. Zij gaven daar invulling aan door te praten met de mensen uit de wijk, en deze uitkomsten terug te koppelen naar de Face Your World organisatie en de officiële instanties.

Dit is een publicatie van: **Ministerie van VROM**

→ Rijnstraat 8 → 2515 XP → Den Haag → www.vrom.nl

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.

Nederland is klein. Denk groot.

Reactie van de burgerjury

Een mooie manier om leren, praktijk en de eigen leefomgeving bij elkaar te brengen. Zo worden de jongeren actief betrokken en zelf verantwoordelijk gemaakt voor hun eigen wijk. Ook de communicatie naar de andere bevolkingsgroepen in de wijk is zorgvuldig opgepakt. Jammer dat de uitvoering van de plannen nog zo lang op zich laat wachten.